

Návrh zodpovednosti za realizáciu odporúčaní, obsiahnutých v Záverečnom stanovisku Výboru pre odstránenie diskriminácie žien pre jednotlivé rezorty

Na základe uvedeného Záverečného stanoviska Výboru pre elimináciu diskriminácie žien: Slovenská republika v tejto správe predkladáme návrh rezortov, ktoré v rámci svojich kompetencií môžu prispieť k plneniu zaslaných odporúčaní v jednotlivých oblastiach.

Mnohé pripomienky majú veľmi široký časový aj obsahový záber a ich plnenie má dlhodobý charakter. Formulácie odporúčaní zdôrazňujú potrebu riešenia rôznych problémových okruhov prevažne bez určenia použitých metód a nástrojov. Preto nie je možné stanovovať konkrétne úlohy pre jednotlivé rezorty za účelom plnenia odporúčaní výboru. Jednotlivé rezorty v súlade s uznesením vlády k tomuto materiálu si stanovujú konkrétne úlohy, ktorými budú odporúčania postupne, vo vlastnom časovom harmonograme a na základe vlastného uváženia plniť a určia si vlastné priority pri plnení týchto úloh.

Pre SR sú záväzné vzhľadom na odporúčania výboru 2 termíny: SR má do jedného roka informovať výbor o implementovaní odporúčania č. 31 dokumentu CEDAW/C/SVK/CO/4 (údajné vynútené sterilizácie rómskych žien). Piatu periodickú správu (jún 2010) a šiestu (jún 2014) má SR predložiť v spoločnej periodickej správe do júna 2014.

Odporúčania

1. Výbor pripomína zmluvnému štátu jeho záväzok systematicky a nepretržite uplatňovať všetky ustanovenia Dohovoru, pričom problematické oblasti a odporúčania identifikované v predkladaných záveroch považuje za oblasti, ktoré si budú vyžadovať prioritnú pozornosť zmluvného štátu medzi dneškom a predložením najbližšej periodickej správy. V dôsledku toho Výbor vyzýva zmluvný štát, aby sa pri implementácii opatrení sústreďoval na tieto oblasti a informoval o podniknutých krokoch a výsledkoch vo svojej najbližšej periodickej správe. Vyzýva zmluvný štát, aby predložil predkladané záverečné odporúčania všetkým príslušným ministerstvám, parlamentu a súdnictvu s cieľom zabezpečiť jeho plnú implementáciu.

Zodpovedosť: MPSVR SR, MS SR

2. Výbor žiada zmluvný štát, aby svoje úsilie o dosiahnutie rodovej rovnosti a podpory žien oprel o komplexný rozsah pôsobnosti Dohovoru. Výbor nabáda zmluvný štát, aby premietol ustanovenia Dohovoru do všetkej relevantnej legislatívy, ako aj do všetkých plánov a stratégií vlády naprieč všetkými sektormi a úrovňami.

Zodpovedosť: všetky rezorty

3. Výbor odporúča, aby boli zavedené vzdelávacie programy o Dohovore, Opčnom protokole a o právach žien obzvlášť pre všetkých odborníkov v oblasti práva, vrátane sudcov, právnikov, prokurátorov, zamestnancov orgánov činných v trestnom konaní, ako aj pre širokú verejnosť. Výbor žiada zmluvný štát, aby odstránil prekážky, ktoré by mohli ženám sťažiť prístup k spravodlivosti. Výbor ďalej zmluvný štát vyzýva, aby prijal osobitné opatrenia, vrátane opatrení na zvyšovanie povedomia žien o ich právach tak, aby si ich dokázali uplatňovať, ako aj opatrenia, ktorými povzbudí ženy uprednostniť súdny proces pred mediáciou vždy, keď je to opodstatnené.

Zodpovedosť: MS SR, MPSVR SR, MV SR, GP, SNSLP

4. Výbor odporúča, aby zmluvný štát použil dočasné vyrovnávacie opatrenia v súlade s článkom 4, odsek 1 Dohovoru a jeho Všeobecné odporúčanie č. 25, ako súčasť nutnej stratégie pre urýchlenné dosiahnutie skutočnej rovnosti pre ženy vo všetkých potrebných sférach, no obzvlášť na najvyšších úrovniach rozhodovania. Výbor ďalej odporúča, aby vláda zvýšila povedomie politických strán a širokej verejnosti o dôležitosti týchto opatrení.

Zodpovedosť: ÚV SR

5. Výbor odporúča zmluvnému štátu, aby ďalej posilnil svoje národné inštitucionálne zabezpečenie podpory postavenia žien jasným stanovením mandátov a povinností jeho rôznych zložiek a zlepšením koordinácie medzi nimi. Výbor vyzýva zmluvný štát, aby zaistil, že národný aparát bude mať adekvátne rozhodovacie právomoci a personálne a finančné prostriedky pre efektívne fungovanie pri podpore ľudských práv žien na všetkých úrovniach. Výbor takisto nabáda zmluvný štát, aby zaistil, že jeho národný aparát vypracuje stratégie a programy zamerané na dosiahnutie rodovej rovnosti komplexným a efektívnym spôsobom a v rámci ľudských práv.

Zodpovedosť: ÚV SR, MPSVR SR

6. Výbor nabáda zmluvný štát, aby začal urýchlenné formulovať a následne prijal novú Národnú stratégiu pre rodovú rovnosť na roky 2009 až 2013 za účasti všetkých sektorov štátnej správy a v konzultáciách s príslušnými mimovládnyimi organizáciami. Výbor zmluvný štát taktiež vyzýva, aby zabezpečil, že nová národná stratégia bude komplexná a zameria sa na špecifické kompetencie všetkých oblastí vládnej moci.

Zodpovedosť: MPSVR SR

7. Výbor nabáda zmluvný štát, aby vypracoval a realizoval komplexné programy vo vzdelávacom systéme a podporoval masmédiá pri propagácii kultúrnych zmien týkajúcich sa rolí a povinností prisudzovaným ženám a mužom, ako vyžaduje článok 5 Dohovoru. Výbor odporúča, aby sa vypracovali stratégie a realizovali programy zabezpečujúce odstránenie tradičných stereotypov rodových rolí v rodine, na trhu práce, v zdravotníctve, v akademickej obci, v politike a vo verejnosti ako takej. Výbor takisto zmluvný štát vyzýva, aby dokončil revíziu školských učebníc s cieľom odstrániť rodové stereotypy a propagovať rovnostárske náhľady na úlohy žien a mužov v rodine a v spoločnosti. Výbor takisto odporúča, aby zmluvný štát zaistil širokú propagáciu sexuálnej výchovy na školách, zameranú tak na dievčatá, ako aj na chlapcov.

Zodpovedosť: MŠ SR

8. Výbor vyzýva zmluvný štát, aby s vysokým stupňom priority prijal komplexné a prierezové opatrenia na riešenie všetkých foriem násilia páchaného na ženách v rodine a v spoločnosti. Výbor vyzýva zmluvný štát, aby zabezpečil trestné stíhanie a potrestanie takéhoto násilia s potrebnou vážnosťou a rýchlosťou tak, aby mali ženy- obete násilia k dispozícii okamžité prostriedky nápravy a ochrany. Výbor žiada zmluvný štát, aby zaistil, že legislatíva proti násiliu páchanom na ženách bude s ohľadom na ženy špecifická a komplexná, zahŕňajúc všetky formy násilia, v súlade so Všeobecným odporúčaním Výboru č. 19. Výbor ďalej odporúča prijať opatrenia na zriadenie útulkov pre ženy - obete domáceho násilia

v dostatočnom množstve a na primeranej úrovni, a zabezpečiť, aby si pracovníci verejnej správy, najmä pracovníci orgánov činných v trestnom konaní a súdnictva, poskytovatelia zdravotnej starostlivosti a sociálni pracovníci plne uvedomovali všetky formy násilia páchaného na ženách. Výbor zmluvný štát vyzýva, aby prijal opatrenia na zvyšovanie povedomia cez masmédiá a vzdelávacie programy pre verejnosť, vrátane kampane nulovej tolerancie s cieľom dosiahnuť, aby sa takéto násilie stalo spoločensky a morálne neakceptovateľné, a aby vypracoval štúdiu o hlavných príčinách vražd plynúcich z domáceho násilia. Výbor takisto odporúča, aby zmluvný štát do svojej legislatívy zahrnul zákaz domácich telesných trestov detí. Výbor požaduje, aby zmluvný štát vo svojej najbližšej periodickej správe uviedol podrobné informácie o situácii obchodovaných žien a dievčat na Slovensku, ako aj o výsledkoch prijatých opatrení.

Zodpovedosť:MS SR, MV SR, MPSVR SR

9. Výbor vyzýva zmluvný štát na prijatie účinných opatrení, vrátane dočasných vyrovnávacích opatrení v súlade s článkom 4, odsekom 1 Dohovoru a so Všeobecným odporúčaním Výboru č. 25, zameraných na elimináciu viacnásobných foriem diskriminácie rómskych žien a dievčat a na zlepšenie dodržiavania ich ľudských práv. Výbor tiež zmluvný štát vyzýva, aby urýchlil dosiahnutie de facto rovnoprávnosti rómskych žien posilnením koordinácie medzi všetkými zložkami zaoberajúcimi sa rómskou problematikou, nediskrimináciou a riešením problémov rodovej rovnosti, obzvlášť v oblastiach zdravia, vzdelávania, zamestnanosti a účasti na verejnom živote. Výbor nabáda zmluvný štát, aby realizoval ciele opatrenia na elimináciu diskriminácie rómskych žien vo všetkých oblastiach v stanovených lehotách, monitoroval ich realizáciu a dosahovanie stanovených cieľov a prijímal nápravné opatrenia vždy, keď to bude potrebné. Výbor vyzýva zmluvný štát, aby podnikol konkrétne kroky na zmenu tradičného vnímania Rómov väčšinovým obyvateľstvom, aj prostredníctvom programov na zvyšovanie povedomia, zamerané obzvlášť na tie časti spoločnosti, kde sú takéto postoje zreteľné. Výbor vyzýva zmluvný štát, aby vo svojej najbližšej periodickej správe poskytol komplexný obraz o situácii rómskych žien a dievčat, vrátane údajov členených podľa pohlavia vo vzťahu k vzdelávacím príležitostiam a dosiahnutému vzdelaniu, prístupu k zamestnaniu a zdravotnej starostlivosti a účasti na verejnom živote a v rozhodovaní.

Zodpovedosť:ÚV SR, ÚSVRK

10. Výbor nabáda zmluvný štát, aby prijal udržateľné opatrenia, vrátane dočasných vyrovnávacích opatrení v súlade s článkom 4, odsek 1 Dohovoru a so Všeobecným odporúčaním Výboru č. 25, a stanovil konkrétne ciele a lehoty pre urýchlené zvýšenie zastúpenia žien vo volených a menovaných orgánoch vo všetkých oblastiach a na všetkých úrovniach politického a verejného života, a aby monitoroval ich výsledky. Výbor tiež odporúča zamerať úsilie na zvýšenie počtu žien na menovaných rozhodovacích postoch vo verejnej správe. Takéto opatrenia by mali obsahovať stanovenie časovo ohraničených cieľov, realizáciu kampaní na zvyšovanie povedomia, poskytovanie finančných stimulov pre politické strany a vypracovanie cielených vzdelávacích a školiacich programov pre kandidujúce ženy a ženy volené do verejných funkcií. Výbor nabáda zmluvný štát, aby dôkladne monitoroval účinnosť prijatých opatrení a dosiahnutých výsledkov v najbližšej periodickej správe.

Zodpovedosť:ÚV SR, MPSVR SR, MS SR, MV SR

11. Výbor odporúča, aby sa posilnilo úsilie o odstránenie horizontálnej aj vertikálnej segregácie v zamestnaní, aby sa prijali opatrenia na zmenšenie a dorovnanie mzdového rozdielu medzi ženami a mužmi uzákonením rovnakej mzdy za rovnakú prácu, ako aj uplatnením schém hodnotenia vo verejnom a súkromnom sektore prepojených na mzdové nárasty v dominantne ženských sektoroch s cieľom ďalej podporiť zosúladenie rodinných a pracovných povinností žien a zabezpečiť, aby si muži plne uvedomili svoju rovnocennú účasť na plnení úloh a povinností v rodine.

Zodpovedosť:MPSVR SR, ŠÚ SR, MF SR, MH SR??

12. Výbor odporúča zmluvnému štátu, aby primerane reguloval uplatňovanie výhrady svedomia zdravotníckymi pracovníkmi, aby sa zabezpečil neobmedzený prístup žien k zdravotnej starostlivosti a reprodukčnej zdravotnej starostlivosti. Výbor upriamuje pozornosť zmluvného štátu na Všeobecné odporúčanie č. 24, ktoré hovorí, že sa považuje za diskriminačné, ak zmluvný štát odmietne ženám poskytnúť služby týkajúce sa reprodukčnej zdravotnej starostlivosti, ktoré im zo zákona prináležia. Výbor odporúča, že ak poskytovatelia zdravotnej starostlivosti odmietnu poskytnúť ženám takéto služby na základe výhrady svedomia, mali by sa prijať opatrenia zabezpečujúce, aby boli ženy odporúčané k alternatívnym poskytovateľom zdravotnej starostlivosti. Výbor vyzýva zmluvný štát, aby prijal opatrenia na zvýšenie prístupu žien a dospievajúcich dievčat k finančne dostupnej zdravotnej starostlivosti, vrátane prístupu k reprodukčnej zdravotnej starostlivosti, a na zvýšenie prístupu k informáciám a finančne dostupným spôsobom plánovaného rodičovstva pre ženy a mužov. Výbor tiež nabáda zmluvný štát k zvýšeniu úsilia na realizáciu kampaní zameraných na zvýšenie povedomia mužov a žien o dôležitosti plánovaného rodičovstva a s tým súvisiacich aspektov ženského zdravia a reprodukčných práv. Výbor ďalej odporúča, aby vláda v súvislosti so zdravím žien úplne implementovala prístup rešpektujúci životný cyklus.

Zodpovedosť:MZ SR

13. Pripomínajúc svoje názory v súvislosti s oznámením č. 4/2004 (Sziijarto v. Maďarsko) Výbor odporúča, aby zmluvný štát monitoroval verejné a súkromné zdravotnícke centrá, vrátane nemocníc a kliník, ktoré vykonávajú sterilizácie, s cieľom zaistiť, aby mal pacient možnosť poskytnúť plne informovaný súhlas predtým, ako sa sterilizácia vykoná, a ak dôjde k porušeniu práv, umožniť a zabezpečiť primerané postihy. Výbor tiež vyzýva zmluvný štát, aby prijal ďalšie opatrenia na zabezpečenie toho, aby ustanovenia Dohovoru a relevantné odseky 19 a 24 Všeobecných odporúčaní Výboru týkajúce sa reprodukčnej zdravotnej starostlivosti žien a práv boli známe a dodržiavané príslušným personálom vo verejných a súkromných zdravotníckych centrách, vrátane nemocníc a kliník. Výbor ďalej odporúča zmluvnej strane, aby prijal potrebné opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby boli sťažnosti podané rómskymi ženami z dôvodu nútenej sterilizácie náležite riešené a aby mali obeť takýchto praktík k dispozícii účinné možnosti nápravy.

Zodpovedosť:MZ SR, MV SR

14. Výbor odporúča zmluvnému štátu, aby v najbližšej periodickej správe poskytol podrobnejšie informácie o možných negatívnych hospodárskych a sociálnych dôsledkoch rozvodu na ženy, najmä na slobodné matky, a vyzýva štát, aby prijal legislatívne opatrenia, ktoré by zaistili spravodlivé rozdelenie celého majetku manželov, ktorý nadobudol jeden z nich alebo obaja spoločne počas trvania manželstva. Výbor tiež žiada zmluvný štát, aby do

svojej ďalšej periodickej správy zahrnul informácie o postavení žien žijúcich v netradičných rodinných pomeroch.

Zodpovedosť:MPSVR SR, MS SR

15. Výbor odporúča zmluvnému štátu posilniť spoluprácu so ženskými mimovládnyimi organizáciami prostredníctvom, okrem iného, zvýšením ich účasti na tvorbe, implementácii, monitorovaní a následnom hodnotení politík, programov a stratégií zameraných na dosiahnutie rovnosti medzi ženami a mužmi.

Zodpovedosť:MPSVR SR, Rada vlády pre rodovú rovnosť

16. Aj keď Výbor opätovne potvrdzuje, že vláda je primárne a obzvlášť zodpovedná za úplnú implementáciu záväzkov zmluvného štátu, ktoré mu vyplývajú z Dohovoru, tiež zdôrazňuje, že Dohovor je záväzný pre všetky zložky moci a vyzýva zmluvný štát, aby nabádal národný parlament, kde je to vhodné, podniknúť v súlade so zavedenými postupmi potrebné kroky, súvisiace s implementáciou týchto záverečných stanovísk a najbližšou periodickou správou.

Zodpovedosť:MPSVR SR, Rada vlády pre rodovú rovnosť

17. Výbor vyzýva zmluvný štát, aby pri plnení svojich záväzkov podľa Dohovoru pokračoval v uplatňovaní Pekinskej deklarácie a Akčnej platformy, ktoré podporujú ustanovenia Dohovoru, a žiada zmluvný štát zahrnúť tieto informácie do svojej najbližšej periodickej správy.

Zodpovedosť:všetky rezorty

18. Výbor zdôrazňuje, že pre dosiahnutie Miléniových rozvojových cieľov je úplné a efektívne uplatňovanie Dohovoru nevyhnutné. Výbor vyzýva k integrácii rodového hľadiska a explicitnému zohľadneniu ustanovení Dohovoru v úsilí zameranom na dosiahnutie cieľov a žiada zmluvný štát, aby zahrnul tieto informácie do svojej najbližšej periodickej správy.

Zodpovedosť:všetky rezorty, Rada vlády pre rodovú rovnosť

19. Výbor poukazuje na to, že dodržiavanie deviatich najdôležitejších medzinárodných dokumentov v oblasti ľudských práv¹ posilňuje uplatňovanie ľudských práv a základných slobôd žien vo všetkých aspektoch ich života. Preto Výbor nabáda vládu Slovenskej republiky, aby zvažila ratifikovanie dohôd, ktorých ešte nie je zmluvnou stranou, menovite Medzinárodného dohovoru o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín, Medzinárodného dohovoru o ochrane všetkých osôb pred násilným zmiznutím a Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím.

Zodpovedosť:MZV SR

¹ Medzinárodný pakt o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, Medzinárodný dohovor o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie, Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien, Dohovor proti mučeniu a inému krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu a trestaniu, Dohovor o právach dieťaťa, Medzinárodný dohovor o ochrane práv všetkých migrujúcich pracovníkov a členov ich rodín, Medzinárodný dohovor o ochrane všetkých osôb pred násilným zmiznutím a Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím.

20. Výbor žiada, aby bolo toto záverečné stanovisko na Slovensku široko distribuované, aby sa verejnosť, vrátane vládnych činiteľov, politikov, členov parlamentu a ženských organizácií a organizácií zameraných na ochranu ľudských práv, dozvedela o krokoch, ktoré boli podniknuté na zabezpečenie rovnosti žien de jure a de facto, ako aj o ďalších krokoch, ktoré je v tomto smere potrebné prijať. Výbor žiada zmluvnú stranu, aby posilnila šírenie stanoviska, Dohovoru, Opčného protokolu, Všeobecných odporúčaní Výboru, Pekinskej deklarácie a Akčnej platformy a výsledkov dvadsiateho tretieho osobitného zasadnutia Valného zhromaždenia OSN pod názvom „Ženy 2000: rovnoprávnosť rodov, rozvoj a mier pre 21. storočie“ medzi ženskými organizáciami a organizáciami zameranými na ochranu ľudských práv.

Zodpovedosť:MPSVR SR, Rada vlády pre rodovú rovnosť

21. Výbor žiada zmluvnú stranu, aby o rok predložila písomnú informáciu o krokoch, ktoré boli podniknuté pre realizáciu odporúčaní uvedených v odseku 31 dokumentu CEDAW/C/SVK/CO/4. Výbor tiež žiada zmluvnú stranu, aby zvažila vyhľadanie odbornej spolupráce a pomoci, vrátane poradenských služieb, ak je to potrebné a vhodné pre implementáciu vyššie uvedených odporúčaní.

Zodpovedosť:MV SR, ÚV SR, MZV SR

22. Výbor žiada zmluvnú stranu, aby reagovala na znepokojenia uvedené v predloženom záverečnom stanovisku vo svojej najbližšej periodickej správe v súlade s článkom 18 Dohovoru. Výbor vyzýva zmluvnú stranu, aby predložila piatu periodickú správu, ktorej termínom odovzdania je jún 2010, ako aj šiestu periodickú správu, ktorej termínom odovzdania je jún 2014, v spoločnej správe do júna 2014.

Zodpovedosť:MPSVR SR v spolupráci s ostatnými rezortmi